

Boekbespreking: Wolfgang Schomburg en Otto Lagondny, 'International Rechtshilfe in Strafsachen'

Citation for published version (APA):

Klip, A. H. (1998). Boekbespreking: Wolfgang Schomburg en Otto Lagondny, 'International Rechtshilfe in Strafsachen'. *Trema : tijdschrift voor de rechterlijke macht*, 1998(8), 230-231.

Document status and date:

Published: 01/10/1998

Document Version:

Publisher's PDF, also known as Version of record

Please check the document version of this publication:

- A submitted manuscript is the version of the article upon submission and before peer-review. There can be important differences between the submitted version and the official published version of record. People interested in the research are advised to contact the author for the final version of the publication, or visit the DOI to the publisher's website.
- The final author version and the galley proof are versions of the publication after peer review.
- The final published version features the final layout of the paper including the volume, issue and page numbers.

[Link to publication](#)

General rights

Copyright and moral rights for the publications made accessible in the public portal are retained by the authors and/or other copyright owners and it is a condition of accessing publications that users recognise and abide by the legal requirements associated with these rights.

- Users may download and print one copy of any publication from the public portal for the purpose of private study or research.
- You may not further distribute the material or use it for any profit-making activity or commercial gain
- You may freely distribute the URL identifying the publication in the public portal.

If the publication is distributed under the terms of Article 25fa of the Dutch Copyright Act, indicated by the "Taverne" license above, please follow below link for the End User Agreement:

www.umlib.nl/taverne-license

Take down policy

If you believe that this document breaches copyright please contact us at:

repository@maastrichtuniversity.nl

providing details and we will investigate your claim.

Download date: 05 May. 2023

Het boek van de heer Henssen is, als gezegd, een mooi boek dat, ondanks de door mij – niet bij wege van kritiek – aangestipte beperkingen, heel indringend en met tal van interessante bijzonderheden de ingrijpende veranderingen weergeeft welke zich in de loop van de beschreven periode in de balie hebben voorgedaan. Het illustreert uitstekend hoezeer de balie ernaar *beeft* gestreefd en *blijft* streven zich aan de eisen van de tijd aan te passen ten einde haar in een rechtsstaat *onmisbare* rol naar behoren te kunnen vervullen.

Daarbij past een woord van gelukwens, zowel aan de schrijver als aan de uitgever en aan al diegenen die het totstandkomen van dit werk hebben bevorderd.

Daarbij past, Mijnheer de Deken, óók een woord van gelukwens aan de balie die in dit boek een monument heeft gekregen dat zij ten volle verdient.'

**Wolfgang Schomburg en
Otto Lagodny,
Internationale Rechtshilfe in
Strafsachen, Beck'sche
Kurz-Kommentare
Band 47, 3., völlig
neubearbeitete Auflage, Verlag
C.H. Beck, München: 1998, 398
DM**

Wie dit Duitse commentaar ter hand neemt, zal zich realiseren dat de strafrechtspraktijk steeds meer internationale trekken heeft gekregen. De internationale rechtshulp heeft zich ontwikkeld tot een generalisme dat voorziet in het verlengstuk van nationale procedures met buitenlandse aspecten. Bij initiatieven voor nieuwe wetgeving valt een verschuiving van het belang van nationale wetgeving naar die van de internationale wetgeving vast te stellen. Steeds vaker vormt nationale wetgeving uitvoering van wat internationaal is afgesproken. De omvang van deze derde druk van het IRG-Kommentar symboliseert die sterk toegenomen betekenis van internationale verdragen voor het nationale straf- en strafprocesrecht. In 1550 bladzijden en desondanks een handzaam formaat en een toegankelijk boek hebben Wolfgang Schomburg (raadsheer in het Bundes-

gerichtshof te Karlsruhe) en Otto Lagodny (hoogleraar strafrecht Technische Universität Dresden) een prestatie van formaat geleverd.

Dit Kommentar zum Gesetz über die Internationale Rechtshilfe in Strafsachen (IRG) is opgebouwd uit zes onderdelen. Om van de interne verwijzingen en dwarsverbanden een optimaal gebruik te kunnen maken dient de lezer enige tijd te investeren in de systematiek van het commentaar. Het eerste en belangrijkste deel vormt een artikelsgewijze commentaar op de IRG, de Duitse rechtshulpwet. In de IRG zijn, anders dan in de Nederlandse wetgeving, alle vormen van rechtshulp in strafzaken opgenomen. Uitlevering, kleine rechtshulp, overdracht van strafexecutie vinden hun plaats in één wet. Per wetsartikel wordt het doel van de bepaling besproken, zijn verwijzingen naar rechtspraak en doctrine te vinden en wordt aangegeven met welke verdragen het artikel verband houdt. De verwijzing naar rechtspraak wordt aangevuld met een rechtspraakregister met vindplaatsen, dat in de Appendices is weergegeven. De rechtsvergelijkende opzet met verwijzingen naar niet-Duitse literatuur maakt het commentaar geschikt voor gebruik buiten Duitsland. Anders dan de Nederlandse wetgeving bevat de Duitse wet op de internationale rechtshulp ook een bepaling over uitgaande verzoeken (§ 68-72). Hierdoor is het commentaar ook van belang voor autoriteiten die die Duitse verzoeken zullen ontvangen.

In de andere vijf onderdelen zijn verdrags- en wetsteksten te vinden, die zijn gegroepeerd naar wetgever. Verdragen van de Raad van Europa, de Europese Unie, Schengen, bilaterale verdragen en supranationale regelingen. Bij internationale verdragen is van belang vast te stellen welke taal verbindend (authentiek) is. In vrijwel alle gevallen is dat niet de Nederlandse vertaling die van enkele rechtshulpverdragen in Nederlandse wetseditie is opgenomen. Slechts bij enkele bilaterale verdragen en verdragen gesloten in Europese Unieverband is Nederlands een verbindende tekst. Schomburg en Lagodny hebben naast de verbindende Engelse tekst ook de Duitse vertaling als hulpmiddel opgenomen. De positie van het Duits is in het in-

ternationale rechtshulpverkeer niet veel beter dan die van het Nederlands. Met alleen kennis van het Nederlands kan men het geldende recht niet meer vinden. De verdragen zijn kort toegelicht en bij de verdragen van de Europese Unie is de officiële toelichting te vinden. De Appendices bevatten tal van Duitse wetten en pseudowetgeving, waaronder de RiVAST, de Richtlinien für den Verkehr mit dem Ausland in strafrechtlichen Angelegenheiten. Deze RiVAST zijn voor de praktijk van het verzoeken en verlenen van rechtshulp door Duitse autoriteiten bepalend.

Schrijvers zijn kritisch ten opzichte van hun beroepsgenoten in Duitsland, die terughoudend zouden zijn om zich met de internationale componenten van strafrecht bezig te houden. Dat roept de vraag op of het in Nederland anders is. Mijn indruk is dat in vele landen de internationale rechtshulp in strafzaken als specialisme wordt gezien dat het huis-, tuin- en keukenstrafrecht niet raakt. Schrijvers stellen de mogelijkheden van de internationale rechtshulp ten toon (p. 20-22). Het netwerk van rechtshulpverdragen biedt de mogelijkheid al naar gelang de omstandigheden van het geval het beste alternatief van samenwerking te kiezen. Dat leidt niet alleen tot een verdeling van de werklust, maar tevens tot verandering en verbreding van het vervolgingsperspectief. Gevaren liggen tevens op de loer: samenwerking kan ook leiden tot het afwentelen van verantwoordelijkheden en het 'witwassen' van onregelmatigheden begaan in een ander land of tot vervolging in het land met het zwaarste regime. Hoe daarmee om te gaan zal dienen te worden beantwoord in een nationale strafzaak. Rechtshulpverzoeken worden altijd gesteld vanuit een bepaalde nationale context. Het gaat om specifieke procedures vanwege het enkele feit dat iets wat in de nationale procedure een rol speelt (verdachte, getuige, bewijs, inlichtingen) zich niet in Nederland bevindt. Steeds meer strafzaken bevatten buitenlandse elementen, omdat de verdachte niet in Nederland is, bewijs uit het buitenland moet komen of daar stukken dienen te worden betoond.

Voor de Nederlandse praktijk is het boek om verschillende redenen een aanwinst. Allereerst is Duitsland voor

Nederland terzake van zowel het inkomende als van het uitgaande rechtshulpverkeer één van de (zometer) belangrijkste buitenland. Ten tweede is een selectie uit de Duitse wetgeving opgenomen (Grundgesetz, Strafgesetzbuch, Strafprozeßordnung). Het boek bevat rechtsvergelijkende verwijzingen, ook naar Nederlandse literatuur en wetgeving. Daarnaast bevat dit boek een overzicht van allerlei multilaterale verdragen waarbij zowel Nederland als Duitsland partij zijn en geeft het een overzicht van andere verdragspartijen. Elke uitgave van een ratificatieoverzicht van partijen kent de tragedie dat het verouderd is op het moment dat het gedrukt wordt. Immers kunnen nieuwe partijen toetreden, voorbehouden en verklaringen worden afgelegd, ingetrokken of gewijzigd en verdragen in het geheel worden opgezegd. Al deze gegevens zijn niet alleen van belang voor de vraag of van een bepaald verdrag gebruik kan worden gemaakt, maar kunnen ook de vorm en de rechtmatigheid van bepaalde handelingen normeren. Dit bezwaar wordt echter ondervangen. Om bij te zijn met dergelijke laatste ontwikkelingen vermeldt het boek alle Internetadressen van de internationale organisaties die overzichten geven van de ratificaties (p. 1524).

Dit commentaar geeft, voorzover ik heb kunnen nagaan, de eerste vindplaats voor de lijst van documenten die ingevolge artikel 52 Schengen rechtstreeks naar het buitenland per post (dat wil zeggen zonder tussenkomst van de buitenlandse autoriteit) mogen worden verzonden. Deze door het Uitvoerend Comité van Schengen vastgestelde lijst bij artikel 52 (Besluit SCH/COM-EX (94) decl. 13 van 22 december 1994) laat deze eenvoudige wijze van toezending toe, hetgeen betekent dat de gecompliceerde vormen van betekening die tot dusver dienden te worden gevolgd ten aanzien van de in de lijst behorende bij artikel 52 genoemde documenten achterwege kan blijven. Deze lijst is niet gepubliceerd maar maakt wel deel uit van het zogenaamde Schengenacquis, waarmee staten die willen toetreden tot Schengen moeten instemmen. Zie de lijst van besluiten van het Uitvoerend Comité Schengen gevoegd bij de Samenwerkingsovereenkomst tussen Partijen bij het Akkoord en de Over-

eenkomst van Schengen, en de Republiek IJsland en het Koninkrijk Noorwegen, betreffende de afschaffing van de personencontroles aan de gemeenschappelijke grenzen (Trb. 1997, 133). Nederland heeft bij de vaststelling van de stukken die per post mogen worden toegestuurd als criterium genomen de stukken die krachtens het Wetboek van Strafvordering ook rechtstreeks naar het buitenland mogen worden gestuurd. Naar opvatting van de Nederlandse regering is de lijst derhalve niet constitutief maar declaratoir en dient zij ten behoeve van het buitenland. De kans dat een betekening naar één van de Schengenlanden niet rechtsgeldig is, is daardoor zeer gering geworden. Per land is aangegeven welke dagvaardingen, mededelingen en kennisgevingen per post naar het buitenland mogen.

Internationale Rechtshilfe in Strafsachen is een gedegen werk dat voor de praktijk het zoeken en gespeur in allerlei internationale verdragen en in vreemd recht vergemakkelijkt. Enkele tik- en taalfoutjes in teksten die niet in het Duits zijn gesteld doen niet af aan de goede kwaliteit en uitstekende hanteerbaarheid van dit boek.

*Dr. A.H. Klip
Universitair hoofddocent strafrecht
Universiteit Utrecht*